

Marian Gorgoniusz BORZĘCKI urodził się 8 września 1889 r. w Suwałkach. Był synem Bolesława Borzęckiego i Marii z Rakowskich. Wychowywał się w rodzinie prawniczej. Po skończeniu szkoły średniej poszedł w ślady ojca, kończąc Wydział Prawa Uniwersytetu w Petersburgu. W okresie I wojny światowej przebywał w Warszawie, gdzie w 1915 r. wstąpił do służb porządkowych tworzonych przez warszawski komitet obywatelski, początkowo pod nazwą Straży Obywatelskiej, później Milicji Miejskiej.

Właśnie w niej przeszedł przez kolejne policyjne szczeble kariery: od milicjanta do kierownika sekcji szkoleniowej.

Po powstaniu Rady Regencyjnej został kierownikiem Wydziału Policji w Sekcji Administracyjnej tworzonego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Już w połowie listopada 1918 r. został mianowany naczelnikiem Samodzielnego Wydziału Policji w MSW. Powierzono mu zadanie organizowania państwowej służby bezpieczeństwa dla wszystkich ziem polskich. Stając jako naczelnik na czele Policji Komunalnej, utworzonej dekretem Naczelnika Państwa z 9 stycznia 1919 r., dał załazek budowania jednolitej formacji policyjnej.

Ważnym zadaniem było scalenie różnych istniejących na ziemiach polskich struktur aparatu bezpieczeństwa w jeden organizm. Służyły temu podjęte przez niego działania mające na celu włączenie Żandarmerii Krajowej i Policji Wojskowej z terenu Galicji do Policji Państwowej. Jednocześnie wspólnie ze współpracownikami z Wydziału Policji MSW zajął się opracowaniem prawnych podstaw przyszłej scentralizowanej służby bezpieczeństwa. Wynikiem tych prac było przygotowanie projektu ustawy o Policji Państwowej, a także plany organizacji jej struktur centralnych i terenowych. Potwierdzeniem jego roli w procesie tworzenia nowej formacji, jaką było powstanie Policji Państwowej, było mianowanie go zastępcą komendanta Głównego Policji z dniem 1 lipca 1919 r. Stanowisko to sprawował do 9 listopada 1921 r. W roku 1920 zajmował się tworzeniem Policji Śledczej na wszystkich szczeblach utworzonych struktur policyjnych. Warto podkreślić, że wypracowana struktura nie uległa poważniejszym zmianom na przestrzeni całego okresu przedwojennego.

Następnie przeniesiono go na stanowisko dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa w MSW, a po objęciu w maju 1923 r. urzędu premiera przez Wincentego Witosa został 1 lipca 1923 roku mianowany komendantem głównym Policji Państwowej. Będąc komendantem głównym, starał się przestrzegać zasad nieangażowania się policji w sprawy polityczne i działalność legalnie działających sił politycznych i społecznych. Był zdecydowanym zwolennikiem szerokiego zakresu samodzielności policji i przeciwnikiem podporządkowania policji pod władzę administracyjną. W roku 1926 w związku z zamachem majowym, mimo że policja nie angażowała się po żadnej ze stron i pełniła swoje normalne obowiązki, został aresztowany, a następnie 4 listopada 1926 roku odszedł ze stanowiska.

W latach 1927–1934 był wiceprezydentem miasta Warszawy, a później, wykorzystując swoje wykształcenie prawnicze i zdobyte doświadczenie, pracował jako adwokat. Z chwilą wybuchu II wojny światowej kontynuował działalność społeczną, wchodząc w skład Stołecznego Komitetu Samopomocy Społecznej. Jesienią 1939 r. podjął

działalność konspiracyjną, utrzymując ścisłą współpracę z rządem emigracyjnym, zostając jego pierwszym przedstawicielem na kraj. W końcu marca 1940 r. w związku z działalnością konspiracyjną został aresztowany przez Niemców i osadzony na Pawiaku, a następnie w obozie w Sachsenhausen. Po przewiezieniu i osadzeniu w obozie Mauthausen został zamordowany w 1942 r.

Odnaczenia:

- Order Polonia Restituta III klasy
- Krzyż Walecznych
- Order Francuskiej Legii Honorowej IV klasy
- Order Korony Rumuńskiej II klasy.

opracował: Witold Lemański

